

Isaac Bashevis Singer, jiddischförfattaren mellan två världar

Marianne Michelson

Åbo

Innledning

Sedan Isaac Bashevis Singer 1978 erhöill Nobelpriset i litteratur har han rönt stor uppmärksamhet i litteraturvetenskapliga kretsar, speciellt i USA. Däremot hör han inte till de författare som uppmärksammas inom ämnet religionsvetenskap trots att hans verk och person väl lämpar sig för en religionsvetenskaplig studie. Singer härstammar från den *chassidiska* miljön i Polen och fick en mycket traditionell judisk uppfostran. Senare kom han, påverkad av sekulär litteratur och speciellt av filosofen Baruch Spinoza, att ta avstånd från chassidismen och i hög grad också från traditionellt judiskt tänkande. Ett ständigt återkommande motiv i Singer litterära verk är konflikten mellan den ortodoxa tron och de sekulära idéerna. Traditionellt har inom judendomen förespråkats en tro på den fria viljans existens medan Spinoza representerar en rätt extrem determinism.

Singer föddes den 14 juli 1904 i den lilla staden Leoncyn i närheten av Warszawa. Antagligen p.g.a att hans far fick arbete som ledare för en jeshiva i Radzymin, bokfördes denna stad som Singers officiella födelseort. Några år senare flyttade familjen Singer till Warszawa där hans far kom att fungera som Krochmalnagatans icke-officiella kvarterrabbin.

Singers föräldrar var varandras motsatser och härstammade från två mycket olika rabbiniska familjer. De hade gift sig i Bilgoraj år 1889 och bodde, som traditionen påbjöd, de första åtta åren av äktenskapet hos hustruns föräldrar. Singers mor Batseba var förnuftigt rationell och ogillade den chassidiska mystiken. Hon var dotter till en världsvan och förmögen rabbin i Bilgoraj, som ogillade dotterns äktenskap med Pinchos Menahem Mendel Singer.

Singers far Pinchos Menahem Mendel tillhörde den chassidiska judendomen, var djupt troende och ortodox. Fadern, som med en jiddisk term kan beskrivas som en '*Luftmensch*' (betyder ungefär 'en man med huvudet fyllt av lyftiga planer'), saknade både praktiskt handlag och världsliga ambitioner. Han avlade t.ex. aldrig den examen i ryska, som krävdes av myndigheterna för att någon skulle kunna få en officiell tjänst som rabbin. Istället försörjde han sig själv och sin familj som en mer eller mindre på nåder anställd by- och kvarterrabbin. Främst sysslade han med att ge råd åt människor med olika problem och konflikter. Då han hade tid skrev han religiösa kommentarer utan att ha något behov av att få dem publicerade.

Singer hade två äldre syskon - den 13 år äldre systern Hinde Esther och den 11 år äldre brodern Israel Joshua - samt en yngre bror. Israel Joshua, som idag räknas till jiddischlitteraturens stora mästare, föredrog moderns rationalism och blev med tiden alltmer skeptisk

till faderns mysticism. Som 21-åring lämnade han föräldrahemmet för att ägna sig åt sitt författarskap. Också Singers syster blev författare - som sådan är hon känd under namnet Esther Singer Kreitman. I jiddischkretsar anser många fortfarande att Israel Joshua är den store författaren av de två bröderna Singer.

Speciellt i sina noveller skildrar Singer ofta de människoöden han tagit del av i sitt barndomshem. Också barndomsgatan Krochmalnagatan i Warszawa förekommer ofta i Singers verk. Precis som sin bror var han mycket nyfiken på folks beteenden, tankar och känslomässiga egendomligheter. Folk uppsökte Singers far för att få hans råd och omdöme i olika konflikter. Den unge Singer lyssnade med intresse till dessa berättelser och återgav dem senare i litterär form.

De båda bröderna Singers barndoms- och ungdomsskildringar täcker nästan hela den tid familjen Singer höll samman. Den äldre brodern behandlade tiden från mitten av 1800-talet till en bit in på 1900-talet och den yngre brodern tog vid där den äldre slutade. Bland Israel Joshua Singers verk kan nämnas *The Brothers Ashkenazi*, *The Carnovsky Family*, *Josche Kalb* och *Of a World that is no more*. Isaac Bashevis Singer har skildrat sin barndoms- och ungdomsmiljö främst i *In my Father's Court*, *A Day of Pleasure*, *A Little Boy in Search of God* samt *A Young Man in Search of Love*.

Singer har sina rötter den jiddiska kulturen - både i språklig och kulturell mening. Barndomshemmet var strängt chassidiskt men Singer tog också starka intryck från en fler-årig vistelse i moderns hemstad Bilgoraj. En stor del av sin barndom tillbringade Singer med att studera Talmud och otaliga andra religiösa verk. Hans far förväntade sig att alla familjemedlemmar skulle iaktta de förpliktelser och restriktioner som hörde till i en from chassidisk familj.

1908 flyttade familjen Singer som nämnt till Krochmalnagatan i Warszawa, där Singers far blev hemgatans icke-officiella rabbin och också fungerade som domare i en Beth-Din. Trots att Warszawa var en storstad utgjorde de judiska kvarteren runt Krochmalnagatan en judisk by inne i den stora staden.

Eftersom studiet av Toran var det viktigaste för en chassidisk jude förbjöd Singers far sina söner att läsa världsliga böcker. Genom sin elva år äldre bror Israel Joshua kom Singer dock redan som barn i kontakt med sekulära idéer. Brodern försåg honom med icke-judiska böcker - allt från skönlitteratur och filosofi till naturvetenskap. Den första sekulära bok Singer fick i sin hand var en översättning till jiddisch av Fjodor Dostojevskijs *Brott och straff*. Andra författare som betytt mycket för Singer är Edgar Allan Poe, Guy de Maupassant, Victor Hugo, Leo Tolstoj, August Strindberg, Oscar Wilde, Knut Hamsun och Ivan Turgenev.

En avgörande upplevelse för Singer blev en 4 års lång vistelse i Bilgoraj, som inleddes 1917. Orsaken till resan var att Singers mor sett sin fars glödande ansikte i en dröm. Hon var övertygad om att fadern dött och ville omedelbart åka till Bilgoraj. Med på resan tog hon sina båda yngre söner. Det visade sig vara riktigt att Singers morfar hade dött och Singer berättade senare att han tilltalades av det occulta i moderns dröm. Singer har själv sagt att det var som att resa till judarnas förflutna, eftersom Bilgoraj var en mycket gammalmodig och traditionell judisk stad. Moderns släkt i Bilgoraj var både talrik och färgstark. Men också i Bilgoraj kom Singer i kontakt med sekulär litteratur - den lokala urmakaren Todros lät honom ta del av sitt bibliotek.

Isaac Bashevis Singer

Singers uppfattningar om skönlitteraturens funktion har ibland varit lite motstridiga. Främst har han hävdad att skönlitteratur inte har någon sociologisk funktion utan dess grundfunktion är att underhålla och beröra. Men i sin Nobelföreläsning sade han:

I am not ashamed to admit that I belong to those who fantasize that literature is capable of bringing new horizons and new perspectives - philosophical, religious, aesthetical and even social. In the history of old Jewish literature there was never any basic difference between the poet and the prophet. Our ancient poetry often became law and a way of life.¹

Singer trodde på det gamla historieberättandet och kritiserade ofta moderna författare för att de skrev essäer om litteratur istället för att berätta historier. Enligt Singer är grundvalen för skönlitteratur individualitet och de riktiga författarna skriver om saker, människor och ämnen som de verkligen vet något om. Därtill finns det två centrala teman i all god litteratur: kärleken och de eviga frågorna.

Den författare och filosof som troligtvis fick starkast inflytande på Singer var Baruch Spinoza. Detta trots att Singer i hög grad protesterade mot Spinozas rationalism. Singer berättade i en intervju att han blivit nyfiken på Spinoza efter att ha hört sin far kalla honom för kättare och tvivlare. Den kamp mellan tron på den fria viljan och tron på förutbestämelse är frågor som Singer sysslade med hela sitt liv. I sin litterära produktion låter han många av de fiktiva personerna diskutera med Spinoza.

Också Kabbalan läste Singer i hemlighet, eftersom en troende jude inte fick studera Kabbalan före i 30-års åldern. Han lånade böckerna i smyg från faderns bibliotek. Det var Spinozas lagbundna och osentimentala världsbild som väckte Singers intresse för Kabbalan. I en intervju berättar Singer att han beundrade kabbalan mycket eftersom han ansåg att den hade både Spinozas och Platons goda sidor.

1920 erhöll Singers far arbete i en liten stad nära Bilgoraj. Då Singer vägrade flytta tillsammans med den övriga familjen skrevs han följande år in vid Tachkemonis rabbinseminarium i Warszawa. Vid den här tiden hade både hans äldre syster och äldre bror lämnat föräldrahemmet. Det år han stannade vid seminariet har han senare kallat för en av de värsta perioderna i sitt liv. Materiellt sett var hans tillvaro usel och studierna intresserade honom inte eftersom han redan kände till mycket av det som lärdes ut.

Efter att ha lämnat rabbinseminariet återvände Singer till Bilgoraj, där han började ge lektioner i hebreiska. Under en viss period i tonåren hade han själv skrivit endast på hebreiska. Så småningom gjorde också Singer uppror mot föräldrahemmets värderingar och följde i den äldre broderns fotspår. 1923 flyttade Singer till Warszawa. Efter detta såg han aldrig mer sina föräldrar och sin yngre bror.

Singer sökte sig till de litterära kretsarna i Warszawa men var tvungen att försörja sig som korrekturläsare och översättare. Han översatte bl.a Knut Hamsuns *Pan*, Erich Maria Remarques *Im Westen nichts Neues* och *Der Weg zurück* samt Thomas Manns *Der Zauberberg*. För dagstidningar översatte han också skräpnoveller till jiddisch. Nästan ända tills han, drygt tio år senare, emigrerade till USA arbetade Singer som korrekturläsare vid den jiddiska tidskriften *Literarische Bletter*.

För Singers föräldrar var det en stor chock att båda sönerna ville bli författare. Att bli författare var för dem detsamma som att svika både traditionen och religionen.

¹ Singer 1979b, 246/247.

Marianne Michelson

My father used to say that secular writers like Peretz were leading the Jews to heresy. He said everything they wrote was against God. Even though Peretz wrote in a religious vein, my father called his writing "sweetened poison", but poison nevertheless. and from his point of view, he was right. Everybody who read such books sooner or later became a worldly man and forsook the traditions. In my family, of course, my brother had gone first, and I went after him. For my parents, this was a tragedy.²

Med undantag av sin litterära debut hade Singer i början föga framgång som författare. Han debuterade 1925 som författare genom att under signaturen "Tse" sända novellen *In Old Age* (titeln på jiddisch var "Oyf der elter") till en novelltävling i Literarische Bletter, som var Polens mest prestigefyllda litterära tidskrift. Singer lyckades vinna första pris trots att många av de ledande jiddiska författarna deltog i tävlingen. Genom brodern kom han i kontakt med författarklubben i Warszawa, som var en samlingsplats för stadens författare, målare och skådespelare. Nu blev all sekulär litteratur tillgänglig för Singer.

Revolten mot barndomsmiljön var något halvhjärtad och just barndomsmiljön kom så småningom att bli den främsta källan för Singers författarskap. En annan inspirationskälla för Singer har filosofen Baruch Spinoza varit. Ett ständigt återkommande motiv i Singers verk är konflikten mellan den ortodoxa tron och de sekulära idéerna. Precis som många av hans fiktiva karaktärer kände sig Singer själv som en fånge mellan två världar. Den moderna filosofin erbjöd honom varken något svar på de eviga frågorna eller gav hans sjäsliv någon frid. Mycket tidigt hade han börjat hysa tvivel på traditionerna och dogmerna. Hela sitt liv förhöll sig Singer lika skeptisk till politiska dogmer som till religiösa dogmer.

I sin Nobelföreläsning berättade Singer:

As a child I had heard from my older brother and master, I.J. Singer, who later wrote *The Brothers Ashkenazi*, all the arguments that the rationalists from Spinoza to Max Nordau brought out against religion. I have heard from my father and mother all the answers that faith in God could offer to those who doubt and search for the truth. In our home and in many other homes the eternal questions were more actual than the latest news in the Yiddish newspaper.³

Militärtjänstgöringen hade Singer lyckats undgå p.g.a sin fysiska svaghet. I slutet av 20-talet levde han tillsammans med Runia, en ung kommunistisk judinna. Deras son Israel föddes 1929. Fem år senare reste Runia tillsammans med sonen till Sovjet. Där höll de på att råka illa ut men lyckades slutligen ta sig till Israel.

1934 hade Singers bror Israel Joshua emigrerat till USA. Den främsta orsaken därtill var den tilltagande antisemitismen i Polen samt rädslan för nazismens framgångar i Tyskland. Då brodern uppmanade honom att komma till USA såg inte heller Singer någon orsak till att stanna kvar i Polen. Hans hustru och son var i Sovjet, föräldrarna var i

² Blocker and Elman 1963, 368-369.

³ Singer 1979b, 247.

Isaac Bashevis Singer

Galicien, hans första roman hade inte blivit någon framgång och saknaden efter brodern kändes betungande. Singer emigrerade 1935 till USA och kom aldrig att återse Polen.

USA var en stor besvikelse för Singer. Han upplevde att det inte fanns någon marknad för litteratur på jiddisch och under en sjuårsperiod kunde han knappt förmå sig att skriva någonting.

When I came to this country I lived through a terrible disappointment. I felt then - more than I believe now - that Yiddish had no future in this country. In Poland, Yiddish was very much alive when I left. When I came here it seemed to me that Yiddish was finished: it was very depressing. The result was that for five or six or may be seven years I couldn't write a word. Not only didn't I publish anything in those years, but writing became so difficult a chore that my grammar was affected. I couldn't write a single worthwhile sentence. I became like a man who was a great lover and is suddenly impotent, knowing at the same time that ultimately he will regain his power. I shouldn't even have tried to write anything, but I did try again and again, without success. The novel I tried to write I eventually threw away. In later years when I looked at it I was startled to find that it was the work of an illiterate man - and this was after I had written *Satan in Goray* and knew Yiddish fairly well. It was a real case of amnesia. One has to get a very great blow to act in such a way. But after a while I got over it, just like the lover whom I spoke of.⁴

Det behövdes en stor tragedi för att han skulle ryckas ur sin skrivförlamning och den genom broderns död 1944. Brodern hade alltid uppmuntrat och hjälpt Singer och utan brodern skulle Singer antagligen ha stannat i Polen. Av brodern hade Singer lärt sig mycket om litteratur, bl.a om en berättelses konstruktion och att en författare inte bör blanda ihop essäen med den skönlitterära berättelsen. Men det gynnade Singers författarskap att inte längre ha den starka broderns stöd - dittills hade han hela tiden arbetat i skuggan av brodern. Sin första långa familjekrönika, *The Family Moskat* påbörjade Singer efter broderns död 1944.

Då Singer anlände till USA erhöll han ett arbete som free-lance vid tidskriften "The Jewish Daily Forward" (grundad 1897), eller "Forverts" som är tidskriftens jiddiska namn. Det är den mest inflytelserika av alla amerikanska jiddiska tidskrifter och innehåller allt från nyheter till skönlitteratur och bokrecensioner. Tidskriftens utgivare har alltid lagt stor vikt vid god skönlitteratur. Singer förblev hela sitt liv tidskriften trogen. I början försörjde sig Singer också som översättare. Hans jiddiska version av Leon Glasers *From Moscow to Jerusalem* utkom 1938.

I USA mötte Singer Alma, en bildad judinna som härstammade från München och hade två barn. De gifte sig 1940 och i början var hon tvungen att arbeta som försäljerska för att bidra till försörjningen av familjen. Singer kom att bo på Manhattan i New York under resten av sitt liv. Om vintrarna vistades han dock mycket i Miami Beach i Florida, speciellt på sin ålderdom. Det var också i Florida som han dog 1991.

Singer kom tidigt till slutsatsen att han måste skriva på jiddisch eftersom det var hans modersmål. Det är viktigt för en författare att ha ett modersmål, hävdade han och tillade att

⁴ Blocker and Elman 1963, 369.

han skulle fortsätta skriva på jiddisch också om han vore den sista människan på jorden som behärskade det språket.

För Singer är jiddisch inte bara ett språk utan en kultur och en världsåskådning samt en väsentlig del av hans identitet. Det är inte förvånande att han gav det jiddiska språket och den jiddiska mentaliteten en betydande plats i sin Nobelföreläsning:

There is a quiet humor in Yiddisch and a gratitude for every day of life, every crumb of success, each encounter of love [...] The Yiddisch mentality is not haughty. It does not take victory for granted. It does not demand and command but it muddles through, sneaks by, smuggles itself amidst the powers of destruction, knowing somewhere that God's plan for Creation is still at the very beginning.⁵

Singer förhöll sig dock kritisk till jiddischlitteraturens centrala ämnen och stod i stort sett utanför de litterära kretsarna, som han upplevde som småborgerliga och sentimentala. Enligt Singer måste en författare vara intresserad av livets mysterium och en författare som säger att han är en fullständig realist är inte längre någon författare. Självt behöll han hela livet förmågan att förundras. I en annan intervju har han sagt:

I wouldn't say I feel myself a part of the Yiddisch tradition. Somehow I always wanted to write in my own way, and I never felt that I was somebody's disciple... I would almost say that I tried to create my own tradition, if one could use such words.⁶

Den enda roman Singer lyckats få publicerad före sin emigration var *Satan in Goray*. 1934 hade den gått som följetong i jiddischtidskriften "Globus" och ett år senare utkom den i bokform. Vid en tid då den jiddiska litteraturen främst behandlade samtida händelser hade Singer hängivit sig åt att exponera och satirisera 1600-talets psykopatiska messianism. I engelsk översättning utkom romanen 1955.

I USA var Singer ett relativt stort namn redan på 60-talet. För den engelska översättningen av *The Family Moskat* hade han 1950 erhållit The Louis Lamed Prize. Saul Bellows översättning till engelska av Singers novell *Gimpel the Fool* 1957 var en stor succé. Då National Institute of Arts and Letters röstade in Singer som medlem 1964 blev han den enda medlemmen som skrev på ett annat språk än engelska. Ett annat bevis på hans författarframgångar är erhållandet av The Buber-Rosenzweig Medal.

Singer blev både världsberömd och populär då han 1978 erhöll Nobelpriset i litteratur. Det var första gången i Nobelprisets historia som en pristagare hållit sin Nobelföreläsning på jiddisch. Singer betonade att han såg priset som en erkänsla av det jiddiska språket och den jiddiska kulturen. I sin Nobelföreläsning sade han:

The high honor bestowed upon me by the Swedish academy is also a recognition of the Yiddish language - a language of exile, without a land, without frontiers, not supported by any government, a language which possesses no words for weapons, ammunitions, military

⁵ Singer 1979b, 248.

⁶ Blocker and Elman 1969, 9.

Isaac Bashevis Singer

exercises, war tactics; a language that was despised by both gentiles and emancipated Jews. The truth is that what the great religions preached, the Yiddish-speaking people of the ghettos practiced day in and day out.⁷

Singer har haft många goda översättare, till dem hör brorsonen Joseph Singer. Redan från början deltog Singer själv aktivt i översättandet av sina egna verk. Vid översättningsarbetet hände det ofta att han bearbetade texten. Också om Singer inte själv översatt ett verk fick den engelska översättningen alltid hans godkännande innan den publicerades. På det sättet har engelskan blivit hans "andra originalspråk". Faktiskt har ingen annan jiddisk författare gjort sig så hemmastadd inom den amerikanska litteraturen. Alla översättningar till andra språk görs från de engelska översättningarna.

Singer är den enda av nutidens stora författare vars verk först publicerats som följetonger, i andra hand som böcker. Detta förfarande har dock varit karakteristiskt för den jiddiska litteraturen ända sedan 1800-talet. Också de flesta av hans noveller är skrivna för tidskrifter, främst för "The Jewish Daily Forward". Att skriva följetonger ger en arbetsdisciplin, anser Singer.

You have to work. You can't come up with any excuses. The printer is waiting for you. It is true that your control cannot be perfect - but that's not really possible anyway in a novel, only in a short story. Besides, you can't write a novel of a thousand pages without serialization. It's to frightening.⁸

Singers riktiga namn är Isaac Singer. Mellannamnet Bashevis kommer från hans mors namn Batseba. För att hedra henne började han redan på 20-talet använda också namnet Bashevis i samband med sina skönlitterära verk. På jiddisch signerade han sina skönlitterära verk med Isaac Bashevis. Den första berättelse han skrev under detta namn var *Vaiber* (sv. 'Kvinnor') 1925. Namnet Isaac Bashevis Singer använde han i samband med alla översatta arbeten. Sina journalistiska arbeten samt de jiddiska originalverken i bokform signerade han med enbart Isaac Singer. Singers vanligaste pseudonym som journalist var Isaac Warshawsky.

Singers verk låter sig inte klassificeras så lätt. De är samtidigt övernaturliga och rationella, främmande och familjära. Realism och fantasi behöver inte vara två kategorier som utesluter varandra - Singer lät ofta berättelsens tema bestämma dess stil. Singers verk består till övervägande delen av minnen från en svunnen kultur men han hänger sig aldrig åt sentimentalitet eller nostalgi.

The *shtetl* of Isaac Bashevis Singer is at once both reminiscent of and strangely different from that of the Yiddish classicists. It has often been remarked that the body of traditional Yiddish literature offers so clear and detailed a picture of *shtetl* culture that it can serve virtually as a source of ethnographic data. To the insider, the reader who himself emigrated from it, it is instantly recognizable. The outsider, on the other hand, requires elaborate explanations, or at

⁷ Singer 1979b, 247.

⁸ Buchen 1968, 27.

Marianne Michelson

least a glossary, to orient himself in the environment. Singer's *shtetl* presents largely the same landmarks. Yet it is unacknowledged by most remaining *shtetl* emigrants, while readers from "outside" appear to find their way about easily. Neither the motivations of Singers' characters nor their destinies are dependent of the specific cultural content of *shtetl* existence. His primary concern is with the perpetual struggle between good and evil for the soul of man; a struggle which goes on constantly, and primarily on a plane of human existence which has little to do with the rational.⁹

Det övernaturliga spelar en stor roll i Singers verk och han behandlar det på ett speciellt sätt. Men också det övernaturliga har en allmängiltig betydelse i Singers verk.

If I write about a devil, I treat him as though he exists; that's why I'm more a mystical than a symbolic writer.¹⁰

... the strength of Singer's fiction lies in his exploration of the demonic not as a function of individual aberration but as the aberration of a community.¹¹

Singer är framför allt en berättare och hans berättarstil är enkelt beskrivande och saknar moraliska pekfinger. I hans ordval och meningskonstruktioner finns sällan någonting originellt. På ytan är hans verk enkla och klara men det finns ett stort djup under ytan. I novellerna, som han ofta inleder med fraser som "Let me tell you a story", "Now listen to this" och "My story is about" påminner han ibland om en sagoberättare.

Trots att han skriver på jiddisch och om judiska miljöer skriver han i första hand om människor i allmänhet och om de eviga frågorna som är oberoende av religion, nationalitet, språk m.m. Ett vanligt motiv är närvaron av en ödeskänsla och hans fiktiva karaktärer är ofta oroliga och disharmoniska.

Singer har inte undgått kritik. Denna har kommit speciellt från konservativt judiskt håll. Han representerar en signifikant avvikelse från den jiddiska litteraturens traditioner och har anklagats för att framställa judarna på ett negativt sätt och för frossande i det morbida, perversa och pornografiska. Endel hävdar att Singer är för intellektuell för att tilltala den stora massan, hans stil är alltför torftig och alltför direkt och att han beskriver övernaturliga eller svunna världar. Men å andra sidan säger andra att Singer är den enda jiddischförfattare som efter andra världskriget blivit populär hos den amerikanska läsekretsen, en av de bästa skönlitterära författarna i Amerika, den enda jiddischförfattare som erövat världen, en mästerlig historieberättare, att han framför allt är en judisk författare. Singer har gett upphov till ett djupt intresse för jiddisk kultur trots att han är en rätt kontroversiell "figur" bland judar.

⁹ Katz 1970, 20.

¹⁰ Glanville 1962.

¹¹ Sontag 1962, 462.

Isaac Bashevis Singer

Litteratur

- Ahnlund, Knut, 1978, *Det döende språkets diktare*, Svenska Dagbladet 6/10 1978.
- Ahnlund, Knut, 1979, *Isaac Bashevis Singer. Hans språk och hans värld*, Uppsala.
- Allentuck, Marcia, 1970, 'Foreword' i: *The Achievement of Isaac Bashevis Singer*, ed. by Marcia Allentuck, Carbondale.
- Andersson, Claes, 1979, *Hemma hos Isaac Bashevis Singer. 75-årig tonåring talar*, Hufvudstadsbladet 31/8 1979.
- Belinki, Karmela, 1987, *Tikva-hopp*, Otalampi.
- Blocker, Joel and Elman, Richard, 1963, *An Interview with Isaac Bashevis Singer*. Commentary Vol.36.
- Blocker, Joel and Elman, Richard, 1969, *An Interview with Isaac Bashevis Singer*, i: *Critical Views of Isaac Bashevis Singer*, ed. by Irving Malin, New York.
- Buchen, Irving H, 1968, *Isaac Bashevis Singer and the Eternal Past*, New York.
- Frank, M.Z, 1965, *The Demon and the Erlock*. Conservative Judaism Vol.20, nr.1.
- Glanville, Brian, 1962, *An Interview with Isaac Bashevis Singer*. The Jewish News 28/9 1962.
- Glatshsteyn, Yankev, 1986, *Singer's Literary Reputation*, i: *Recovering the Canon. Essays on Isaac Bashevis Singer*, ed. by David Neal Miller, Leiden.
- Hindus, Milton, 1965, *Isaac Bashevis Singer*, Jewish Heritage Reader, ed. by Morris Adler, New York.
- Hughes, Catharine R., 1967, *The Two Worlds of Isaac Singer*, America Vol.117.
- Hughes, Catharine R., 1986, 'Introduction', i: *Recovering the Canon. Essays on Isaac Bashevis Singer*, ed. by David Neal Miller, Leiden.
- Katz, Eli, 1970, *Isaac Bashevis Singer and the Classical Yiddish Tradition. The Achievement of Isaac Bashevis Singer*, ed. by Marcia Allentuck. Carbondale.
- Lång, Helmer, 1984, *De litterära Nobelprisen 1901-1983*, Höganäs.
- Madison, Charles A., 1968, *I. Bashevis Singer - Novelist of Hasidic Gothicism*, i: *Yiddish Literature, Its Scope and Major Writers*, New York.
- Malin, Irving, 1972, *Isaac Bashevis Singer*, New York.
- Pondrom, Cyrena N., 1969a, *Isaac Bashevis Singer: An Interview and a Biographical Sketch - Part I*, Contemporary Literature Vol.10.
- Pondrom, Cyrene N., 1969b, *Isaac Bashevis Singer: An Interview - Part II*. Contemporary Literature Vol.10.
- Schulman, Salomon, 1991, *Singer - lidelsens skrivare*, Dagens Nyheter 26/7 1991.
- Siegel, Ben, 1969, *Isaac Bashevis Singer*, Minneapolis.
- Singer, Isaac Bashevis, 1979a, *Banquet Nobel at Stockholm*, Artes Vol.2. Stockholm.
- Singer, Isaac Bashevis, 1979b, *Nobel lecture*, Artes 2. Stockholm.
- Singer, Isaac Bashevis, 1986, *Om konstern att berätta historia*, Dagens Nyheter 30/3 1986.
- Singer, Isaac Bashevis, 1988, *Author's Note*, i: *A Friend of Kafka and Other Stories*. New York.
- Sontag, Susan, 1962, *Demons and Dreams*. Partisan Review Vol.29.
- Steinmetz, Sol, 1986, *Yiddish and English*, Alabama.
- Straus, Dorothea, 1984, *I.B. Singer och andra tillfälliga gäster på vår jord*, Stockholm.
- Teller, Judd L., 1968, *Strangers and Natives*, New York.
- Torvalds, Ole, 1989, *Trollkarlen Singer*, Judiska perspektiv, red. Karl-Johan Illman, Åbo.
- Wachtel, Nili, 1996, *Translator's Postscript*, i: *Singer, Isaac Bashevis, Meshugah*. Harmondsworth.
- Wolkenfeld, J.S., 1963, *Isaac Bashevis Singer: The Faith of His Devils and Magicians*, Criticism.
- Wästberg, Per, 1978, *Ett enastående vittne från en utplånad kultur*, Dagens Nyheter 6/10 1978.

Marianne Michelson

Summary

Isaac Baschevis Singer (1904-1991) - 1978 Nobel Prize winner - grew up in Chassidic milieu in Poland. Influenced by secular literature and by the works of Baruch Spinoza already in his youth, Singer as an adult distanced himself from traditional Jewish thinking but never freed himself from the surroundings in which he grew up. In his literary works a central theme is the conflict between orthodox faith and secular ideas. In 1935 Singer emigrated to the United States. Nevertheless, until his death he continued to write in his mother tongue Yiddish, and he was the first to deliver a Nobel Prize speech in this language. In his works the supernatural and the rational are intermingling. His memories from a vanished culture never have a sentimental or nostalgic character. First and foremost he is the story-teller who shuns moralistic pointing fingers. His stories seem at first simple and uncomplicated. In the closer reading, however, the great depth of these stories is opening itself up. Despite the fact that the milieu of the stories is pointedly Jewish, the subject is human beings in general and eternal human questions.